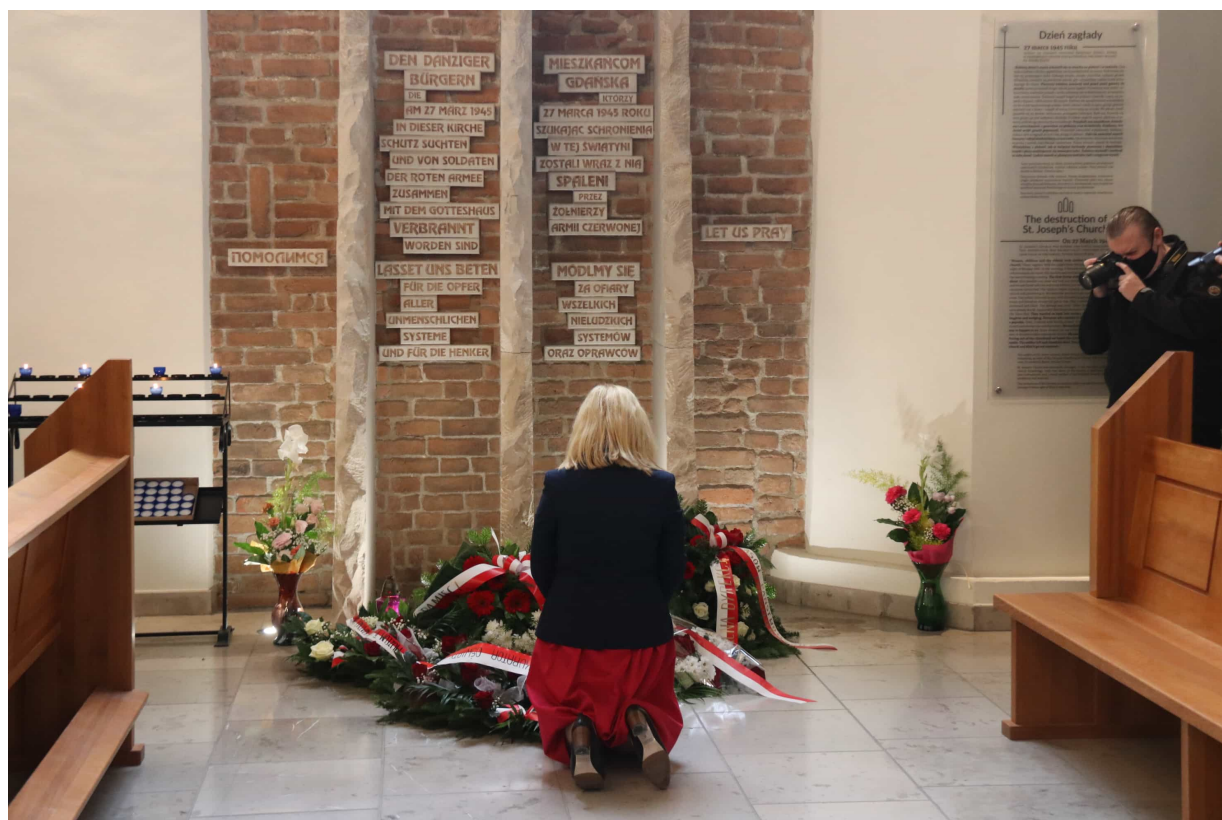

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/150442,Uroczystosci-upamietniajace-ofiary-Armii-Czerwonej-na-Pomorz-u-1945-roku-Gdansk-1.html>
20.04.2024, 12:55

Uroczystości upamiętniające ofiary Armii Czerwonej na Pomorzu 1945 roku - Gdańsk, 15-16 września 2021

Uroczystości zorganizowali: Oblackie Centrum Edukacji i Kultury w Gdańsku, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Gdańsku oraz Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Składanie kwiatów w „sanktuarium ofiar nieludzkich systemów”

Żołnierze Armii Czerwonej po zdobyciu Gdańska w końcu marca 1945 roku byli sprawcami wielu tragedii. Jedną z największych stanowił pożar Kościoła św. Józefa, w wyniku którego zginęło co najmniej kilkadziesiąt osób. W przededniu 82. rocznicy sowieckiej agresji na Polskę 17 września 1939 r. w Kościele św. Józefa w Gdańsku i sąsiednim Oblackim Centrum Edukacji i Kultury odbyły się uroczystości upamiętniające ofiary tych wydarzeń.

Pierwszy dzień uroczystości poświęcony został na część artystyczną. Koncert rozpoczynający upamiętnienie ofiar Armii Czerwonej na Pomorzu w 1945 roku odbył się 15 września późnym wieczorem. W przepięknie odnowionych wnętrzach kościoła, naznaczonego ponad 76 lat strasznym, okrutnym podpaleniem i cierpieniem z tragicznymi skutkami, przez kilkadziesiąt

minut rozbrzmiewała wspaniała muzyka. Niezwykły kwintet smyczkowy Capelli Gedanensis oraz nieprawdopodobnie piękny głos sławnej sopranistki Agnieszki Tomaszewskiej stworzyły w Kościele św. Józefa prawdziwe święto muzyki. „Stabat Mater” Luigi Boccheriniego w historycznym wnętrzu wiekowej świątyni zabrzmiało dostojnie i dramatycznie, ale przede wszystkim dało wszystkim słuchaczom prawdziwą radość z przepięknej muzyki. To było doskonale wprowadzenie do następnego dnia uroczystości, który skoncentrowany został na religijnym wspomnieniu ofiar II wojny światowej oraz naukowej dyskusji historyków z gdańskiego Oddziału IPN o tych strasznych czasach.

Drugi dzień wydarzenia rozpoczął się uroczystą Mszą św. w Kościele św. Józefa koncelebrowaną przez arcybiskupa metropolitę gdańskiego **Tadeusza Wojdę**. Wśród uczestników uroczystości byli: dyrektor Muzeum II Wojny Światowej **prof. Grzegorz Berendt** (współorganizator wydarzenia), prezes Stowarzyszenia „Godność” Czesław Nowak, działacz opozycji antykomunistycznej, prezes honorowy Stowarzyszenia Rodzina Katyńska w Gdańsku Emilia Maćkowiak i wielu gości – mieszkańców Gdańska. Instytut Pamięci Narodowej reprezentowała delegacja na czele z dyrektorem Oddziału IPN w Gdańsku **prof. Mirosławem Golonem**.

Msza święta w Kościele św. Józefa

Msza święta w Kościele św. Józefa

Msza święta w Kościele św. Józefa

Msza święta w Kościele św. Józefa

Msza święta w Kościele św. Józefa

Msza święta w Kościele św. Józefa

Właśnie teraz, w przededniu wkroczenia Armii Czerwonej do Polski w 1939 roku, teraz jest czas, dany nam przez Pana, by go wykorzystać na upamiętnienie ofiar Armii Czerwonej na Pomorzu w 1945 roku, a także by pamiętać o wszystkich, którzy również u nas, ale nie tylko, lecz w całej naszej Ojczyźnie w 1939 roku i potem w trakcie wojny stracili życie również z rąk nazistowskich Niemców – podkreślał w czasie słowa skierowanego do uczestników Mszy świętej o. Marcin Szafors OMI (dyrektor Oblackiego Centrum Kultury i Edukacji, współorganizator wydarzenia).

Po Mszy świętej odbyło się złożenie kwiatów w „sanktuarium ofiar niehumanitarnych systemów”, które upamiętnia ofiary zbrodni w Kościele św. Józefa. W imieniu Oddziału IPN w Gdańsku wiązanek kwiatów wspólnie z abp. metropolitą Gdańskim Tadeuszem Wojdą złożył prof. Mirosław Golon.

Składanie kwiatów w „sanktuarium ofiar niehumanitarnych systemów”

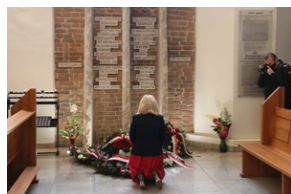
Składanie kwiatów w „sanktuarium ofiar niehumanitarnych systemów”

Składanie kwiatów w „sanktuarium ofiar niehumanitarnych systemów”

Składanie kwiatów w „sanktuarium ofiar niehumanitarnych systemów”

Składanie kwiatów w „sanktuarium ofiar niehumanitarnych systemów”

Zaplanowana jako ostatnia część wydarzenia konferencja popularnonaukowa odbyła się w Oblackim Centrum Edukacji i Kultury. W imieniu gospodarza gości przywitał o. Marcin Szafors, a konferencję poprowadził prof. Mirosław Golon.

Ta świątynia, w ostatnich dniach II wojny światowej dla Gdańska stała się miejscem przerażającej tragedii. W miejscu azylu, w miejscu schronienia, w miejscu w którym modli się o pokój dochodzi do czegoś potwornego [...] W skali całej Europy, całej tej wojny, takich zbrodni było bardzo wiele – podkreślał we wstępie do konferencji przedstawiciel IPN, nawiązując do zbrodni sowieckich i niemieckich konfliktu lat 1939–1945.

Goście wydarzenia wysłuchali czterech referatów przygotowanych przez pracowników Oddziału IPN w Gdańsku: **prof. Mirosław Golon** *Deportacje polskiej ludności cywilnej z Pomorza w 1945 roku*, **Krzysztofa Filipa** (z Oddziałowego Biura Badań Historycznych) *Zbrodnia żołnierzy Armii Czerwonej w Kościele św. Józefa w marcu 1945 roku*, **Katarzyny Lisieckiej** (naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa) *Cmentarz Ofiar Zbrodni Niemieckich na Zaspie 1939–1945* i **Anny Dymek** (z Oddziałowego Biura Poszukiwań i Identyfikacji) *Rola Biura Poszukiwań i Identyfikacji w ekshumacjach Sióstr Katarzynek*. Konferencja zakończyła się dyskusją.

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

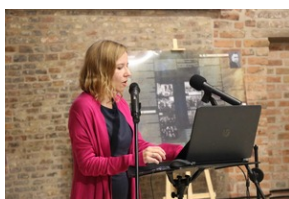
Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

Konferencja o
sowieckiej zbrodni w
Kościele św. Józefa

W trakcie konferencji o. Marcin Szafors zapowiedział dalsze wysiłki w wyjaśnieniu – w miarę możliwości – tożsamości osób, które zginęły w kościele w 1945 roku. Ich szczątki nadal spoczywają w podziemiach świątyni.

Wydarzeniu towarzyszyła prezentacja dwóch wystaw: plansz informacyjnych poświęconych zbrodniom niemieckim i osobom pochowanym na Cmentarzu na Zaspie (przygotowanych przez OBUWiM IPN Gdańsk; plansze prezentowane są stale na terenie cmentarza) oraz wystawie elementarnej IPN „Zbrodnie niemieckie i sowieckie na Polakach 1939–1945”.

Wystawa IPN przed Kościołem św. Józefa

O naszym wydarzeniu informowały lokalne media, m.in. [TVP 3 Gdańsk w „Panoramie”](#) i lokalne portale internetowe.